

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Філологічний факультет
Кафедра германської філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи

Михальченко Н.В

28 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЕРМАНСЬКЕ МОВОЗНАВСТВО

Ступінь «магістра»

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

ОПІ:

«Переклад»

2024-2025 навчальний рік

Розробник:

Єфименко Т.М., доцент кафедри германської філології, доктор філософії в галузі гуманітарних наук Єфименко (Єфименко Т.М.)

Баркарь У.Я., старший викладач кафедри германської філології, доктор філософії в галузі гуманітарних наук Баркарь (Баркарь У.Я.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри германської філології

Протокол № 17 від «27» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри германської філології Мироненко (Мироненко Т.П.)

Анотація

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни "Германське мовознавство" складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 035 Філологія, предметна спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська, освітня програма: Переклад.

Курс «Германське мовознавство» належить до дисциплін пропедевтичного циклу й закладає основи теоретичного розуміння мовних явищ. Вивчення курсу забезпечує необхідне підґрунтя для сприйняття теоретичних мовознавчих дисциплін, розуміння принципів та закономірностей функціонування мови, що є невід'ємною передумовою професійного практичного володіння іноземною мовою.

Ключові слова: германські мови, лінгвістична дисципліна, скандинавські мови, морфологічний склад мови, лексичний склад мови.

Annotation

The program of studying the normative discipline "German Linguistics" is made in accordance with the educational-professional training program of the second (master's) level of higher education in the field of knowledge 035 Philology, subject specialization 035.041 Germanic languages and literatures (translation inclusive), first - English, educational program: Translation.

The course "German Linguistics" belongs to the disciplines of the propaedeutic cycle and lays the foundations for a theoretical understanding of linguistic phenomena. Studying the course provides the necessary basis for the perception of theoretical linguistic disciplines, understanding the principles and patterns of language functioning, which is an integral prerequisite for professional practical knowledge of a foreign language.

Key words: Germanic languages, linguistic discipline, Scandinavian languages, morphological structure of language, lexical structure of language.

1. Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки	Нормативна
	Спеціальність: 035 Філологія	
Індивідуальне науково-дослідне завдання-реферат	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська	<i>Рік підготовки:</i>
Загальна кількість годин – 90		2-й
		<i>Семестр:</i>
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год, самостійної роботи студента – 5 год		3-й
		<i>Лекції</i>
		10 год
		<i>Практичні, семінарські</i>
		20 год.
	<i>Самостійна робота</i>	
60 год		
<i>Вид контролю:</i>		
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.php?id=4853	Ступінь магістра	залік

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 24 год. – аудиторні заняття, 66 год. – самостійна робота (27% / 73 %).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета: вивчення загальних відомостей про систему і структуру (давньо)германських мов доби їх конвергентного існування (до VII - IX ст.), а також етноспецифічних і лінгвокультурних особливостей їхнього дивергентного історичного розвитку.

Завдання курсу: визначення термінологічного апарату курсу, з'ясування місця і ролі германського мовознавства у системі гуманітарних наук у цілому та філологічних дисциплін зокрема; знайомство з історичними, етнографічними, археологічними даними про походження, побут, суспільний устрій давніх германців; висвітлення історії германських племен і народів, процесу розвитку германських діалектів у мови народностей і в національні мови; знайомство з історією формування писемності у давніх германців, а також і першими писемними пам'ятками германських народів; вивчення загальних і специфічних рис германських мов, їх фонетики, морфології, словотвору і лексики; характеристика закономірностей фонетичної, лексичної і граматичної будови давньогерманських і сучасних германських мов; характеристика історичного розвитку і сучасного стану кожної з основних (сучасних) германських мов; знайомство з історією формування та становлення національної літературної норми кожної окремо взятої германської мови; огляд історії розвитку студій у вітчизняній і зарубіжній германістиці; викладення основних положень германського мовознавства, які є науковою базою для спеціальних лінгвістичних дисциплін (історія мови, теоретична і практична граматики, теоретична фонетика, лексикологія, стилістика тощо).

Передумови для вивчення дисциплін: загальне мовознавство, лінгвокраїнознавство, історія мови.

Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 2. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності в якості викладача вищих навчальних закладів 1-4 рівнів акредитації та для забезпечення якості наукового дослідження в галузі філології.

ПРН 7. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 12. Перекладати з німецької мови на українську та з української мови на німецьку різногалузеві тексти в усній та письмовій формах.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності

II. Фахові:

ФК 1. Здатність застосовувати поглиблені знання з мовознавства, літературознавства, перекладознавства для вирішення професійних завдань.

ФК 2. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК 5. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі мовознавства, літературознавства, перекладознавства.

ФК 8. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Германська філологія у загальнокультурному контексті.

Тема 1. Предмет, задачі і проблематика курсу “Вступ до германського мовознавства”. Основні етапи історії германського мовознавства.

Тема 2. Історія давніх германців. Германські племена, їхня міграція й утворення германських „варварських” королівств.

Кредит 2. Загальна характеристика систем давньогерманських мов.

Тема 3. Історія германської писемності. Основні пам’ятки писемності германських мов. Вокалізм і консонантизм давньогерманських мов.

Тема 4. Основні риси морфологічного складу давньогерманських мов. Лексичний склад давньогерманських мов.

Кредит 3. Історія розвитку окремих германських мов.

Тема 5. Основні етапи розвитку германських мов. Східногерманські мови.

Тема 6. Західноскандинавські мови і їх історія. Східноскандинавські мови і їх історія.

Тема 7. Західногерманські мови і їх історія.

3. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Теми кредитів	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усь ого	у тому числі				
л		п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Германська філологія у загальнокультурному контексті.						
Тема 1. Предмет, задачі і проблематика курсу “Вступ до германського мовознавства”. Основні етапи історії германського мовознавства.	14	2	3			10
Тема 2. Історія давніх германців. Германські племена, їхня міграція й утворення германських „варварських” королівств.	16	2	3			12
Всього	30	4	6			22
Кредит 2. Загальна характеристика систем давньогерманських мов.						
Тема 3. Історія германської писемності. Основні пам’ятки писемності германських мов. Вокалізм і консонантизм давньогерманських мов.	16	2	3			12
Тема 4. Основні риси морфологічного складу давньогерманських мов. Лексичний склад давньогерманських мов.	14	2	3			10
Всього	30	4	6			22
Кредит 3. Історія розвитку окремих германських мов.						
Тема 5. Основні етапи розвитку германських мов. Східногерманські мови.	10	2	2			6
Тема 6. Західноскандинавські мови і їх історія. Східноскандинавські мови і їх історія.	10		2			6
Тема 7. Західногерманські мови і їх історія.	10		4			4
Всього	30	2	8			16
Всього за семестр	90	10	20			60

**4. Темы лекційних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Кредит 1</i>	
1	Предмет, задачі і проблематика курсу “Германське мовознавство”. Основні етапи історії германського мовознавства.	2
2	Історія давніх германців. Германські племена, їхня міграція й утворення германських „варварських” королівств.	2
	<i>Кредит 2</i>	
3	Історія германської писемності. Основні пам’ятки писемності германських мов. Вокалізм і консонантизм давньогерманських мов.	2
4	Основні риси морфологічного складу давньогерманських мов. Лексичний склад давньогерманських мов.	2
	<i>Кредит 3</i>	
5	Західногерманські мови і їх історія.	2
	Разом за семестр	10

**5. Темы практичних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Кредит 1</i>	
1	Тема 1. Предмет, задачі і проблематика курсу “Вступ до германського мовознавства”. Основні віхи історії германського мовознавства.	4
2	Тема 2. Історія давніх германців. Германські племена, їхня міграція й утворення германських „варварських” королівств.	2
	<i>Кредит 2</i>	
3	Тема 3. Історія германської писемності. Основні пам’ятки писемності германських мов. Вокалізм і консонантизм давньогерманських мов.	2
4	Тема 4. Основні риси морфологічного складу давньогерманських мов. Лексичний склад давньогерманських мов.	4
	<i>Кредит 3</i>	
5	Тема 5. Основні етапи розвитку германських мов. Східногерманські мови.	2
6	Тема 6. Західноскандинавські мови і їх історія. Східноскандинавські мови і їх історія.	4
7	Тема 7. Західногерманські мови і їх історія.	2
	Разом за семестр	20

6. Темы лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

**7. Самостійна робота
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Кредит 1</i>	
1	Тема 1. Предмет, задачі і проблематика курсу “Вступ до германського мовознавства”. Основні віхи історії германського мовознавства.	10

2	Тема 2. Історія давніх германців. Германські племена, їхня міграція й утворення германських „варварських” королівств.	6
<i>Кредит 2</i>		
3	Тема 3. Історія германської писемності. Основні пам’ятки писемності германських мов. Вокалізм і консонантизм давньогерманських мов.	12
4	Тема 4. Основні риси морфологічного складу давньогерманських мов. Лексичний склад давньогерманських мов.	10
<i>Кредит 3</i>		
5	Тема 5. Основні етапи розвитку германських мов. Східногерманські мови.	6
6	Тема 6. Західноскандинавські мови і їх історія. Східноскандинавські мови і їх історія.	8
7	Тема 7. Західногерманські мови і їх історія.	8
Разом за семестр		60

8. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Підготовка та написання реферату на запропоновану тему. Захист перед аудиторією, відповіді на питання до тексту реферату.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
65-79	C		
55-64	D	задовільно	
50-54	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Форми поточного та підсумкового контролю. Основними критеріями оцінювання навчальної діяльності студентів з курсу “Германське мовознавство” є її систематичність, активність і результативність. Показниками систематичності навчальної діяльності є відвідування студентами лекційних занять з курсу та своєчасне виконання навчальних і контрольних робіт. Активність студента на лекційних заняттях визначається якістю підготовки до нього і рівнем виконання практичних завдань. Показником результативності є правильність виконання на лекційних заняттях усіх видів робіт (зокрема, контрольних), ґрунтовність опрацювання тем для самостійного вивчення, а також участь у науково-дослідній роботі.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється **відмінно**, якщо студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє застосовувати вивчений матеріал для внесення власних аргументованих суджень у практичній діяльності.

Студент має системні, дієві здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказу своєї думки, вирішує складні проблемні завдання; схильний до

системно-наукового аналізу та прогнозування явищ; уміє ставити та розв'язувати проблеми

Студенту виставляється *добре*, якщо студент може зіставити, узагальнити, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; знання є достатньо повними; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Здатен на реакцію відповіді іншого студента, опрацювати матеріал самостійно, вміє підготувати реферат і захистити його найважливіші положення.

Студенту виставляється *достатньо*, якщо студент володіє матеріалом на початковому рівні (значну частину матеріалу засвоює на репродуктивному рівні). З допомогою викладача здатен відтворювати логіку наукових положень; має фрагментарні навички в роботі з підручником, науковими джерелами; має стійкі навички роботи з конспектом, може самостійно оволодіти більшою частиною навчального матеріалу. Може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати і робити висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена

Студенту виставляється мінімальний *задовільно*, якщо студент володіє навчальним матеріалом, виявляє здатність елементарно викласти думку. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів; з допомогою викладача виконує елементарні завдання; контролює свою відповідь з декількох простих речень; здатний усно відтворити окремі частини теми.

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 150 до 300 балів (за 3 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 3 кредити:

Поточне тестування та самостійна робота			Реферат	КР	Накопичувальні бали/Сума
Кредит №1					
T1	T2		30	90	300/3=100
30	30				
Кредит №2					
T3	T4				
30	30				
Кредит №3					
T5	T6	T7			
20	20	20			

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: практичні заняття, самостійна робота з навчальною та довідковою літературою, виконання індивідуального завдання та тестові завдання.

9. Методи навчання

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця з іноземної мови з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. При вивченні даного курсу використовуються:

1. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності, творчі завдання.

2. Методи контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

3. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності, пошукова робота в Інтернеті.

4. Методи навчання за джерелом знань поділяють на словесні, наочні, практичні.

5. Словесні методи навчання: лекція, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія.
6. Аудіо-візуальні методи.

Рекомендована література **Базова**

1. Андрушенко О.Ю. Вступ до германського мовознавства. Житомир: ЖДУ, 2010. 178 с.
2. Жлуктенко Ю.О., Яворська Т.А. Вступ до германського мовознавства. К.: Вища школа, 1986. 230 с.
3. Кійко С.В., Кійко Ю.Є. Вступ до германського мовознавства: навч. посібник. Чернівці: ЧНУ, 2022. 226 с.
4. Левицький В.В. Основи германістики. Вінниця: Нова книга, 2006.
5. Тарасова В. В. Загальне та германське мовознавство. К.: СпринтПринт, 2013. 480 с.

Допоміжна

1. Білецький А. О. Про мову і мовознавство. К.: АртЕк, 1997. 224 с.
2. Загнітко А. П. Сучасні лінгвістичні теорії. Донецьк: ДонНУ, 2007. 219 с.
3. Левицький В.В., Кійко С.В. Практикум до курсу “Вступ до германського мовознавства”. Вінниця: Нова книга, 2006.
4. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006.
5. Семчинський С. В. Загальне мовознавство. К.: ОКО, 1996. 416 с.
6. An Encyclopaedia of Language / ed. by N.E. Collinge. Taylor & Francis e-Library, 2005. 558 p.
7. An Introduction to Language / V. Fromkin, R. Rodman, N. Hyams. Thomson. Wadsworth, 2003. 620 p.
8. Bublyk W.W. Geschichte der deutschen Sprache. К.: Vyšča Škola, 1983.
9. Hutterer C. J. Die Germanischen Sprachen. Budapest: Akademiai Kiado, 1975.
10. Lass R. Historical Linguistics and Language Change. Cambridge: CUP, 1997.
11. Linguistics: An Introduction / A. Radford, M. Atkinson, D. Britain, H. Clahsen, A. Spencer. Cambridge University Press, 2009. 433 p.
12. Porzig W. Die Gliederung der indogermanischen Sprachen. Heidelberg: Carl Winter, 1954.
13. Robinson O.W. Old English and its Closest Relatives. A Survey of the Earliest Germanic Languages. L.: Routledge, 1993.
14. Working with Language: An interactive guide to understanding language and linguistics / Dr. Peter J. Silzer. SIL at Biola Department of TESOL and Applied Linguistics School of Intercultural Studies Biola University, 2005. 239 p.

13. Інформаційні ресурси

- <http://ebooktime.net/>
<http://elibrary.nubip.edu.ua/10209/>
http://librar.org.ua/sections_load.php?s=philology&id=93&start=5
<http://www.filolog.pl.ua/mater-ali-dlya-student-v/leksikolog-ya-n-metsko-movi.html>
<http://www.omniglot.com/writing/runic.htm>